

17.2.2016

Oikeusministeriö
PL 25
00023 VALTIONEUVOSTO

Viite: lausuntopyyntö OM 8/41/2014

PATENTTI- JA REKISTERIHALLITUKSEN LAUSUNTO

VIITE: Oikeusministeriön lausuntopyyntö: Hallituksen esitys eduskunnalle liiketoimintakiellosta annetun lain muuttamisesta sekä eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Oikeusministeriön laatimassa luonnoksessa hallituksen esitykseksi ehdotetaan liiketoimintakiellon valvontaa tehostavia toimenpiteitä. Valvontaviranomaiselle annettaisiin oikeus pyytää esitutkintaviranomaista tutkimaan edellytykset määrätä liiketoimintakielto, väliaikaisen kiellon pituutta ehdotetaan muutettavaksi, liiketoimintakiellon soveltamisalaa laajennettaisiin koskemaan yksityisen elinkeinonharjoittajan ammattitoimintaa sekä esitutkintaviranomaisen ja syyttäjän oikeutta saada tietoja päättyneistä liiketoimintakielloista laajennettaisiin. Näiden aihealueiden osalta Patentti- ja rekisterihallituksella (PRH) ei ole lausuttavaa. Ehdotetuilla muutoksilla ei ole vaikutuksia rekisteriviranomaisen toimintaan. Rekisteriviranomainen esittää liiketoimintakiellon valvontaa tehostettavaksi niin, että liiketoimintakiellossa oleva henkilö poistetaan kaikista tehtävistään kauppa- ja säätiörekisterissä.

Tilastotietoja liiketoimintakielloista kaupparekisterissä

Patentti- ja rekisterihallitus on selvittänyt 1.2.2016 suoritetuissa poiminnoissa liiketoimintakiellossa olevien henkilöiden määriä ja heidän roolejaan elinkeinotoimintaa harjoittavissa yrityksissä ja asunto-osakeyhtiöissä. Poiminnan mukaan liiketoimintakiellossa olevia henkilöitä on yhteensä 1181. Näistä henkilöistä 766 henkilöllä oli jossakin yrityksessä tai asunto-osakeyhtiössä jokin sellainen tehtävä tai asema, joka on kielletty liiketoimintakiellosta annetussa laissa. Poiminnassa löydettiin 415 henkilöä, joilla ei ollut mitään roolia kaupparekisteriin merkityssä yrityksessä.

Poiminnan mukaan 1510 yrityksen ja asunto-osakeyhtiön tiedoissa on merkintä henkilöstä, joka on liiketoimintakiellossa. Yrityksistä kuitenkin vain 81 on aktiivisia yrityksiä. Yritys katsottiin aktiiviseksi, jos yritys oli jossakin kolmesta verohallinnon rekisteristä (arvonlisäverovelvollisten rekisteri, ennakkoperintärekisteri tai työnantajarekisteri). Luokittelu aktiivisiin ja passiivisiin tällä tavalla ei onnistu asunto-osakeyhtiöiden kohdalla, sillä asunto-osakeyhtiö ei yleensä ole missään näistä rekistereistä. Tämän vuoksi edellä mainittujen yritysten lisäksi kaikki poiminnassa löydetyt 79 asunto-osakeyhtiötä on katsottu aktiivisiksi yhtiöiksi.

Elinkeinoimintaa harjoittavien 81 aktiivisen yrityksen tiedoissa on merkintä 98 roolista, joissa oleva henkilö on liiketoimintakiellossa. Asunto-

17.2.2016

osaoskeyhtiöiden tiedoissa on merkintä 91 roolista, joissa oleva henkilö on liiketoimintakiellossa.

Valtaosa yrityksistä (noin 1300), joiden rekisteritiedoissa on merkintä liiketoimintakiellossa olevasta henkilöstä, on passiivisia. Niiden toiminta on joko väliaikaisesti keskeytynyt tai lopullisesti päättynyt.

Tiedot liiketoimintakieltorekisteristä

Tällä hetkellä tiedot liiketoimintakielloista saadaan Oikeusrekisterikeskuksesta kirjeitse ja tiedot tallennetaan PRH:n kaupparekisterin ja säätiörekisterin käsittelyjärjestelmään. Tiedot siirtyvät käsittelyjärjestelmästä edelleen tietopalvelujärjestelmä Virreen. PRH on käynnistänyt yhdessä Oikeusrekisterikeskuksen kanssa projektin, jonka tavoitteena on saada tiedot liiketoimintakieltorekisteriin merkityistä henkilöistä sähköisesti PRH:lle. Alustava tavoite on saada sähköinen tiedonsiirto toimimaan vuoden 2016 loppuun mennessä. Alustavasti tietojen siirron on suunniteltu tapahtuvan niin, että PRH:n kaupparekisterin ja säätiörekisterin käsittelyjärjestelmä ja näiden yhteinen tietopalvelujärjestelmä kyselevät tietoja reaaliaikaisesti Oikeusrekisterikeskuksesta.

Henkilön poistaminen rekisteritiedoista

Liiketoimintakiellosta annetun lain 21 b §:n mukaan Patentti- ja rekisterihallituksen on huolehdittava siitä, ettei liiketoimintakielloon määrättyä henkilöä kiellon voimassa ollessa merkitä kaupparekisteriin eikä säätiörekisteriin sellaiseen tehtävään, jossa kielloon määrätty ei lain 4 §:n mukaan saa olla. Jos kielloon määrätty henkilö on rekisterin mukaan tällaisessa tehtävässä kiellon alkaessa, rekisteriin on merkittävä tieto kiellosta ja sen kestosta. Merkintä on poistettava kiellon päätyttyä.

Patentti- ja rekisterihallitus esittää harkittavaksi, että säännöstä muutettaisiin niin, että rekisteriviranomainen poistaisi elinkeinonharjoittajan rekisteritiedoista henkilöt, jotka on määrätty liiketoimintakielloon. Lain 4 §:ssä on säädetty tehtävät, joissa liiketoimintakielloon määrätty henkilö ei saa olla. Hän ei saa enää toimia yksityisenä elinkeinonharjoittajana, jolloin elinkeinotoiminta merkittäisiin lopetetuksi ja yrityksen tiedot siirrettäisiin lakanneisiin yrityksiin. Kun henkilöllä olisi jokin laissa säädetty vastuuasema, jossa liiketoimintakielloon määrätty henkilö ei saa olla, hänet poistettaisiin tästä vastuuasemasta.

Henkilö poistettaisiin yrityksen vastuuasemasta tai elinkeinotoiminta merkittäisiin lopetetuksi, kun tuomioistuimen päätös liiketoimintakielloon määräämisestä on tullut lainvoimaiseksi. Tieto väliaikaisesta liiketoimintakiellosta ja tieto tuomioistuimen määräämisestä, lainvoimaa vailla olevasta liiketoimintakiellosta näkyisi yrityksen kaupparekisteritiedoissa nykyiseen tapaan.

Kuten edellä olevasta selvityksestä käy ilmi, suuri osa liiketoimintakielloon joutuneista henkilöistä toimii yrityksissä, jotka eivät enää ole aktiivisia. Ne eivät ole Verohallinnon tietojen mukaan toimivia yrityksiä, koska ne eivät

17.2.2016

ole ilmoittautuneet ennakkoperintärekisteriin, työnantajarekisteriin eivätkä arvonlisäverovelvollisten rekisteriin.

Mikäli rekisteriviranomainen poistaisi henkilön kaupparekisteriin tai säätiörekisteriin merkitystä vastuuasemasta, muutos selkeyttäisi selvästi rekisteritietojen ajantasaisuutta ja tehostaisi omalta osaltaan liiketoimintakiellon valvontaa. Yrityksen tiedoissa ei olisi henkilöitä, jotka liiketoiminnasta annetun lain mukaan eivät saa toimia tehtävässään.

Nykytilan epäkohtana voidaan pitää sitä, että tieto liiketoimintakiellosta ei vaikuta tarkoitetulla tavalla. Poliisin noudattaman käytännön mukaan poliisi ei ilmeisesti ole kiellon valvonnan yhteydessä vaatinut kieltoon määrättyä eroamaan yhteisöjen johtotehtävistä. Ilmeisesti kiellon rikkomisesta ei ole syytetty henkilöä, joka ei ole kiellon määräämisen jälkeen eronnut tehtävistään (HE 82/2006 vp). Kiellon päättymisen jälkeen henkilö näyttäisi toimivan edelleen yrityksen vastuuasemassa ilman uutta päätöstä hänen valinnastaan. Tämän ei pitäisi olla liiketoimintakiellosta annetun lain mukainen lopputulos.

Kuten edellä olevasta tuoreesta selvityksestä käy ilmi, suuri osa liiketoimintakieltoon merkityistä henkilöistä on edelleen rekisteriin merkittynä yrityksissä, joiden toiminta on keskeytynyt tai loppunut kokonaan. Tällöin jää myös ilmoitus henkilön eroamisesta tai poistamisesta vastuuasemasta useimmiten tekemättä. Tilanne selkeytyisi huomattavasti, jos henkilö poistettaisiin yrityksen rekisteritiedoista rekisteriviranomaisen päätöksellä, kun tuomioistuimen päätös liiketoimintakieltoon tuomitsemisesta olisi tullut lainvoimaiseksi.

PATENTTI- JA REKISTERIHALLITUS

Rauni Hagman
pääjohtaja

Liisa Räsänen
linjanjohtaja
yritys- ja yhteisölinja

029 509 5467
liisa.rasanen@prh.fi